

Bent u nieuwsgierig, een echte doorzetter, zelfstandig en vrouw? Dan bent u een echte informatieprofessional!

Margriet van Eck Poppe, 2 Juli 2014

Figuur 1 (J. Both, R. Content, R. Peetam)

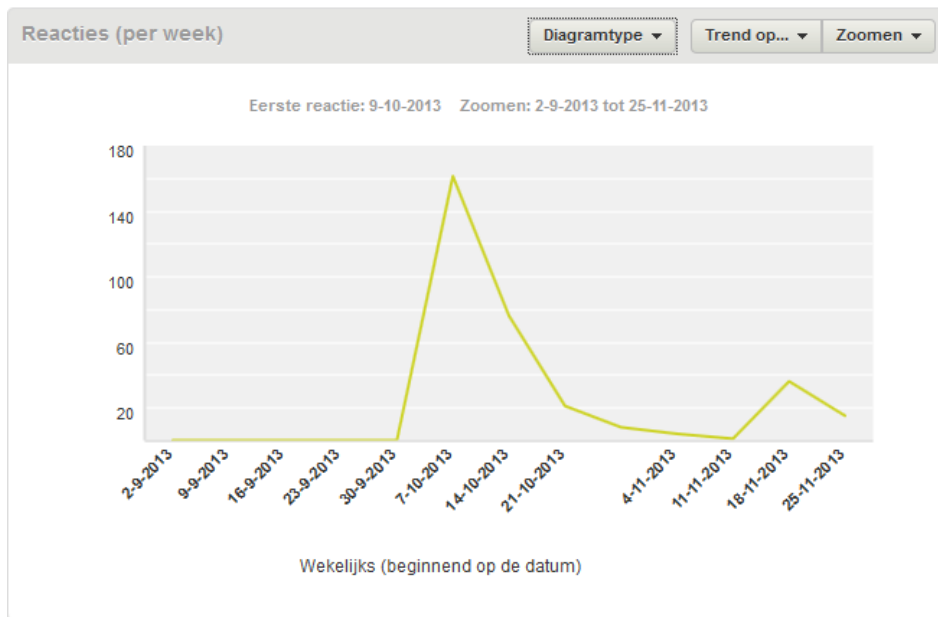
Figuur 1 en figuur 3 tonen de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek “Focus op de informatieprofessional : onderzoek naar de ware aard van informatieprofessionals in Nederland , 2013.” Volgens de studenten die ze hebben gemaakt (Jessie Both, Roel Content, Rocus Peetam) zijn alle uitkomsten in één oogopslag te begrijpen. Toch behoeven deze visualisaties wel enige toelichting. Wat wordt er allemaal in uitgebeeld?

Informatieprofessionals wonen vaak in de Randstad, ze zijn hoogopgeleid, vrouwen verdienen gemiddeld minder dan mannen (maar werken ook vaker parttime), mannen gebruiken vaker de i-pad met IOS, vrouwen vaker een smartphone met Android besturingssysteem, ze gaan minimaal één keer per jaar naar een congres om hun vakkennis op te frissen, mannen werken verhoudingsgewijs meer in de zakelijke dienstverlening en de profit-sector en vrouwen meer bij de overheid en in de non-profit sector . Ik zou het hierbij kunnen laten maar wil toch graag een nadere toelichting geven over de totstandkoming van het onderzoek en de uitvoering ervan.

Als docent aan de opleiding Media Informatie en Communicatie (MIC) van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) houd ik mij bezig met het opleiden van de nieuwe generatie informatieprofessionals. Dat is een bijzonder uitdagende en spannende taak want het ene jaar komen studenten van onze deeltijdopleiding na hun opleiding terecht in banen als contentmanager, kennismanager en communitymanager, het andere jaar gaan ze als social media strategen en business insight analisten aan het werk. Wat is er aan de hand? Het beroepenveld waarvoor wij opleiden is sterk in beweging. Het is daarom niet zo raar dat MIC of IM of IDM studenten ondanks alle voorlichting voorafgaand aan hun studie toch vaak geen duidelijk beeld hebben van wat voor soort functies ze na hun studie kunnen gaan vervullen.

Het leek me daarom een nuttige exercitie om mijn 12 derdejaars MIC-IM studenten als opdracht voor het vak Kwantitatief Onderzoek een enquête te laten houden onder informatieprofessionals om te onderzoeken welke kerncompetenties en specifieke eigenschappen informatieprofessionals bezitten en welke functies ze zoal innemen. Deze enquête kreeg de werktitel “Focus op de informatieprofessional”. U heeft er misschien zelf ook aan meegedaan. In dat geval: veel dank! Mijn studenten hebben via social media en hun persoonlijk netwerk respondenten geworven, een oproep op de NEDbib-lijst en diverse blogs deden de rest. Met de software van Survey Monkey was het een peulenschil om de enquête online te zetten. In onderstaande grafiek is te zien dat in de week van 30 sept. - 7 okt. 2013 de meeste respondenten zijn geworven. Op 14 nov. 2013 hebben enkele studenten een

presentatie gehouden op het KNVI jaarcongres en is de doelgroep aangespoord om de enquête in te vullen. Dit leverde in de week daarna nog een dertigtal reacties op. Op 2 dec. 2013 is de enquête afgesloten .

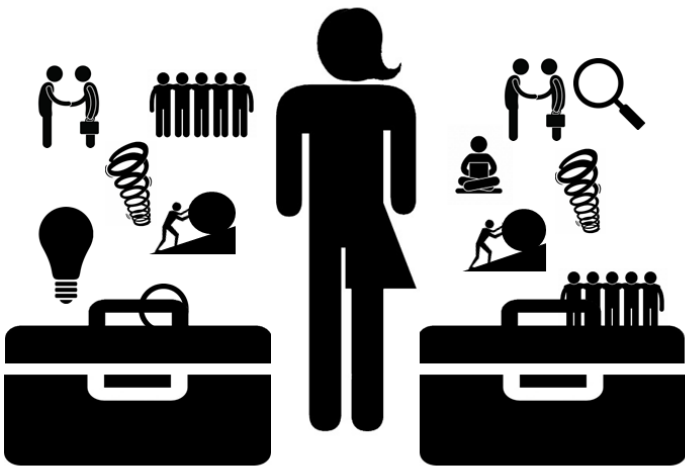
Figuur 2 Aantallen respondenten enquête "Focus op de informatieprofessional"

Hoeveel informatieprofessionals zijn er?

In totaal hebben zo'n 330 respondenten de enquête ingevuld, wat een prima resultaat is. De respondenten werden door zelfselectie geworven, het zijn mensen die zichzelf herkenden in de omschrijving: "Onder een informatie of mediaprofessional verstaan wij iemand die werkt als informatiemanager, contentmanager, kennismanager, communitymanager, media- of bibliothecaris, archivaris, DIV medewerker, documentalist, databasebeheerder (beeld/tekst), recordsmanager, researcher, onderzoeksredacteur of verwant beroep". Volgens de uitgevoerde steekproefgrootte berekening zou er bij een geschatte populatie van 20.000 personen een steekproef van 377 personen nodig zijn om een betrouwbaarheidspercentage van 95% te bereiken, welk percentage gebruikelijk is bij doelgroeponderzoek. We zitten met 330 respondenten weliswaar iets onder de ideale steekproefgrootte van 377 maar de resultaten zijn toch zeker relevant te noemen. De aanname dat er 20.000 informatieprofessionals in Nederland zijn is een eigen inschatting. Over de totale grootte van onze beroepsgroep is geen getalsmatige informatie beschikbaar. Hoe goed mijn studenten ook gezocht hebben, ze vonden deze cijfers niet. Vreemd eigenlijk, maar ook veelzeggend. Informatieprofessionals komen als beroepsgroep blijkbaar niet in de statistieken voor.

Mijn verklaring hiervoor is dat informatieprofessional een generieke term is waar allerlei beroepen onder vallen zoals documentalist, informatiemanager, bibliothecaris, kennismanager, mediathecaris, recordsmanager, archivaris, coördinator semi-statisch-archief, bedrijfsarchivaris, communitymanager, Enterprise Content Management Consultant, informatiebemiddelaar, researcher, documentair informatieverzorgers, data-analist, DIV-medewerker, domeinspecialist, informatiemakelaar, webmaster, webdeveloper, kennisadviseur, repositorymanager, Specialist Wetenschappelijke Informatie, communicatiemanager, vakreferent, collectiespecialist, datasteward, Usability Tester, Medewerker Mediaservices, datajournalist. Deze beroepen komen allemaal uit de enquêteresultaten en zijn het antwoord op de (open) vraag 15: "Hoe benoemt u zelf uw beroep?". Het is met zoveel diversiteit geen wonder dat er geen getalsmatige informatie over de totale beroepsgroep beschikbaar is.

De studenten hebben de enquêtevragen zelf bedacht, het is daardoor geen doorsnee vragenlijst geworden. Er zaten verrassende vragen bij, ik kreeg daar van vakgenoten meteen al commentaar op. Sommigen waren verontwaardigd dat er naar religie en naar de mate van sportiviteit werd gevraagd. Ik heb mijn studenten in hun nieuwsgierigheid niet willen afremmen, vandaar dat deze vragen in de enquête zijn blijven staan.

Figuur 3 (J. Both, R. Content, R. Peetam)

Er is een aantal aspecten dat ik nader wil toelichten.

Man-vrouw-verhouding en opleidingsniveau

Er zijn meer vrouwelijke (66%) dan manlijke (34%) informatieprofessionals. Dit komt vrijwel overeen met de uitkomsten van de Hatch Beloningsmonitor 2010 (www.hatch.nl). Allen zijn hoogopgeleid. Uit de enquête bleek dat bij 62% van de informatieprofessionals HBO het hoogste opleidingsniveau is, gevolgd door WO (32 %). Dit komt ook in de buurt van de uitkomsten van de Beloningsmonitor van Hatch (2010), namelijk HBO 66 % en WO 31%. Binnen de groep van de vrouwen zijn er verhoudingsgewijs méér met een HBO- opleiding dan binnen de groep mannen zoals blijkt uit onderstaande kruistabel. Voor het WO-opleidingsniveau is het precies andersom. Toch zijn er geen echt grote opleidingsverschillen tussen mannen en vrouwen te zien.

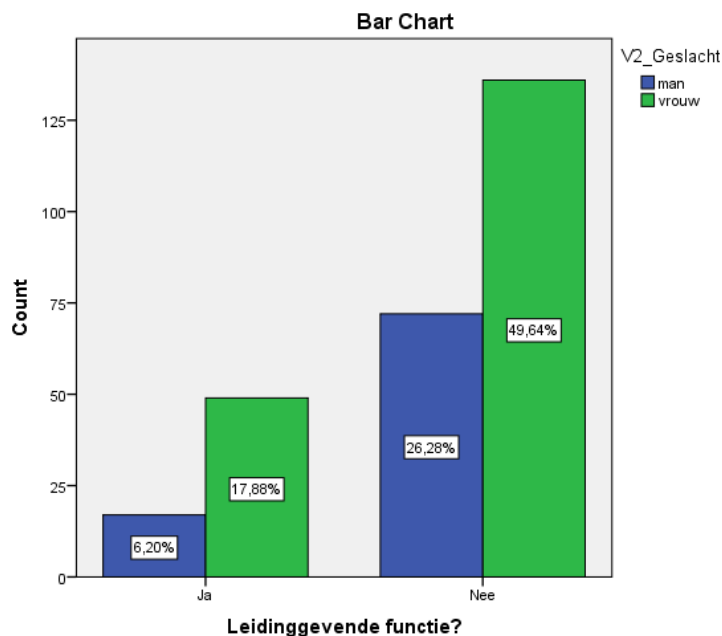
V8_Hoogst_genoten_opleiding * V2_Geslacht Crosstabulation

		V2_Geslacht		Total
		man	vrouw	
V8_Hoogst_genoten_opleiding	MAVO/MULO	2 2,1%	1 0,5%	3 1,0%
	MBO	4 4,2%	1 0,5%	5 1,7%
	HAVO	1 1,1%	3 1,5%	4 1,4%
	VWO	1 1,1%	3 1,5%	4 1,4%
	HBO	55 57,9%	127 64,5%	182 62,3%
	WO	32 33,7%	62 31,5%	94 32,2%
	Total	95 100,0%	197 100,0%	292 100,0%

Figuur 4 (n= 292)

Leidinggevende functies

De meeste informatieprofessionals (75%) hebben geen leidinggevende functie, maar binnen de groep van leidinggevendenden (25%) hebben in verhouding de vrouwen veel vaker een leidinggevende functie dan de mannen. Onderstaande tabel (figuur 3) laat dat duidelijk zien.

Figuur 5 (n=274)

De uitkomsten die betrekking hebben op de karaktereigenschappen van de informatieprofessional zijn interessant (Figuur 6). Nieuwsgierigheid staat met 32% op nummer 1; het rijtje dat daarop volgt komt diegenen die al langer in de informatieberoepsgroep werken vast heel vertrouwd voor. Het zijn kenmerkende eigenschappen die de informatieprofessional als een nieuwsgierige persoon neerzetten, zelfstandig en met veel doorzettingsvermogen.

Figuur 6 (n= 280)

Open data

Het is verleidelijk om door te gaan met het geven van statistische informatie maar dat is hier niet de bedoeling. De onderzoeksgegevens stel ik als open data beschikbaar via www.kei-ip.nl. U vindt daar het SPSS-bestand, met de bij dit artikel behorende syntax waarmee u alles zelf kunt narekenen. Ook is er het opgeschoonde en geanonimiseerde Excel-bronbestand dat uit Survey Monkey is geëxporteerd en bewerkt. En dan is er nog het codeboek waarin alle vragen uit de enquête staan met de variabelen die in het SPSS-bestand zijn opgenomen. Met deze gegevens kunt u zelf nog veel meer analyses doen dan ik in het korte bestek van dit artikel kan laten zien. Ik nodig u uit om méér onderzoek te doen naar onze beroepsgroep en hoop dat door dit gezamenlijke optreden er duidelijkheid komt over waar, hoe en waarom informatie- en mediaprofessionals aan het werk zijn.

Open data heeft de toekomst. Op de website van de overheid (<https://data.overheid.nl>) staan al honderden databestanden klaar voor gebruik en voor wetenschappelijke open data kunt u terecht op deze website: www.dans.knaw.nl. Ik zie het als een nieuwe taak van informatieprofessionals om in de organisaties waar zij werken de aandacht te vestigen op het bestaan van open data, er gebruik van te maken en er aan toe te voegen wat binnen de mogelijkheden ligt. Niet iedere organisatie is bereid tot het delen van onderzoeksgegevens in de vorm van open data. Voor de beroepsgroep van de informatieprofessionals lijkt de onderzoeksinformatie van deze enquête me nuttig, daarom deel ik hem. Het is ook een startpunt voor verder onderzoek dat volgend jaar door de volgende groep derdejaarsstudenten uitgevoerd gaat worden opdat de stand van zaken in onze beroepsgroep jaarlijks gemonitord wordt.

Tenslotte

Nog even over die sportiviteit en religie. De vraag naar religie zorgde voor de meeste beroering blijkens de mailtjes die ik ontving. Toch gaf 93% van alle respondenten antwoord op deze vraag. De meeste respondenten (63%) geven aan geen geloof te hebben, er zijn 18% RK en 11% protestanten. Wat de sport betreft: 40% van de informatieprofessionals sport 2 tot 3 keer per week en 6% zelfs meer dan 3 keer per week! Het lijkt erop dat informatieprofessionals behoorlijk sportief zijn. Misschien is het een goed idee om voor onze beroepsgroep eenmaal per jaar een groot sportief evenement te organiseren! Al dat congresseren en zitten in zaaltjes is veel te statisch!

Aan het eind van dit jaar wordt door een nieuwe groep studenten dit onderzoek voortgezet, ik ben benieuwd of de antwoorden en de cijfers dan hetzelfde patroon laten zien. Ik houd u op de hoogte!

Met dank aan:

Charl Barel, Jessie Both, Isabel Broersen, Roel Content, Femke Goudriaan, Vincent Jordaan, Gerrit van de Kraats, Yacintha Ladurner, Wing Lo, Danielle Molenaar, Chantal Nuijen, Rocus Peetam